

DIALOGMØTE «OPEN SPACE»

SAMFUNNSUTVIKLING I LYS AV ØKOLOGISK ØKONOMI

JONDAL 12 JANUAR 2019

Førsteamanuensis Vivi ML Storsletten
Professor Ove Jakobsen
Senter for økologisk økonomi og etikk
Nord universitet/Handelshøgskolen

VIKTIGE SPØRSMÅL

- Hvordan ønsker vi å leve?
- Hvordan ønsker vi å leve sammen?
- Hvilken verden ønsker vi å leve i?

We know how to do many things, but do we know what to do (Scumacher 1973)

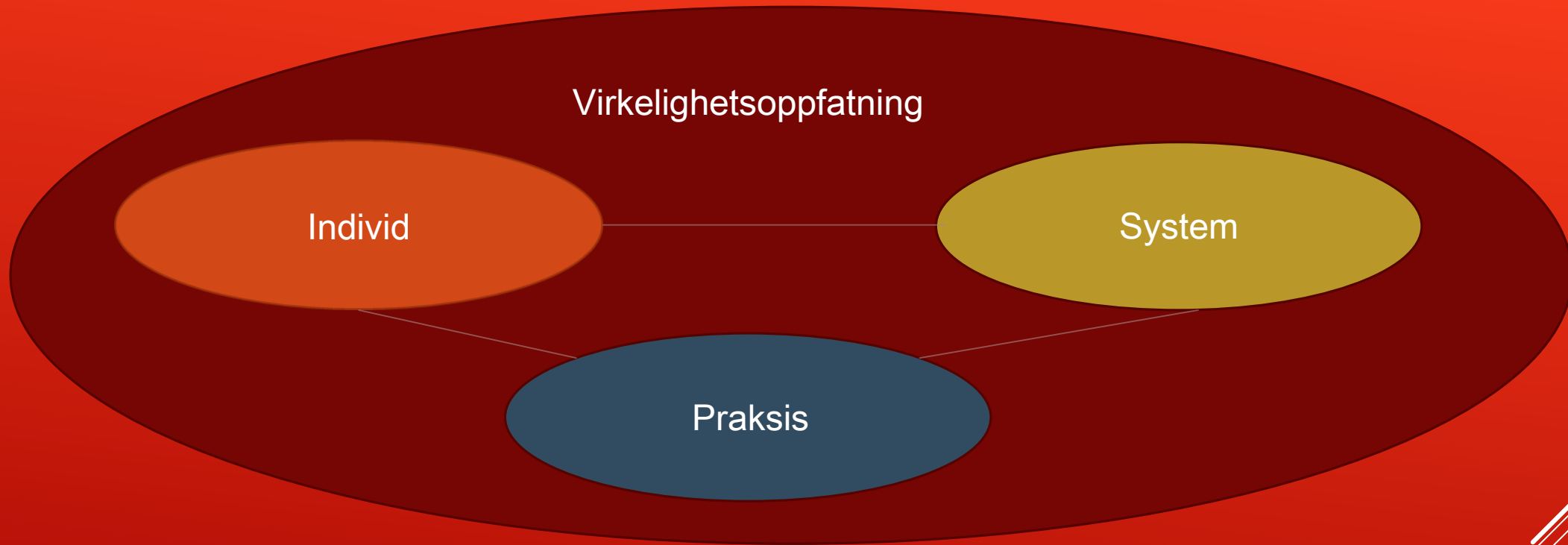
Fewer and fewer people accept that the answers to these questions must be left to markets (Meyer 2004)

- Fra midten av 1900-tallet begynte menneskene å få stor innvirkning på jordens utvikling
- Et stort potensial for katastrofer
- Et stort potensial for positiv utvikling
  - Erich Fromm
- Det som er skapt av mennesker kan endres av mennesker
  - Satish Kumar

DEN ANTROPOCENE EPOKE

HVORDAN ALT HENGER SAMMEN

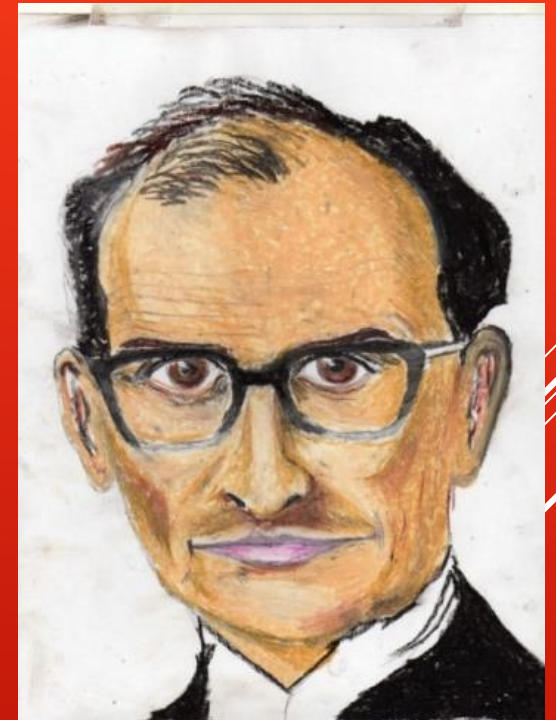
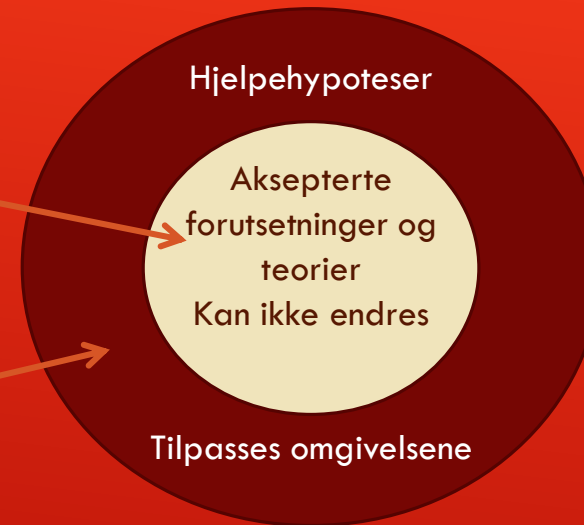
Once a particular view of reality becomes dominant, then social and political processes regulate and discipline people into certain ways of ethical being, thinking and behaving that are consistent with such a view

IMRE LAKATOS – EVOLUSJON OG REVOLUSJON

Skiller mellom en vitenskaps:

Hard core – Teorier, begreper, forutsetninger som tas for gitt og som det ikke stilles spørsmål ved uten at paradigmet er truet

Protective belt – Teorier og begreper som kan endres for å beskytte “hard core”

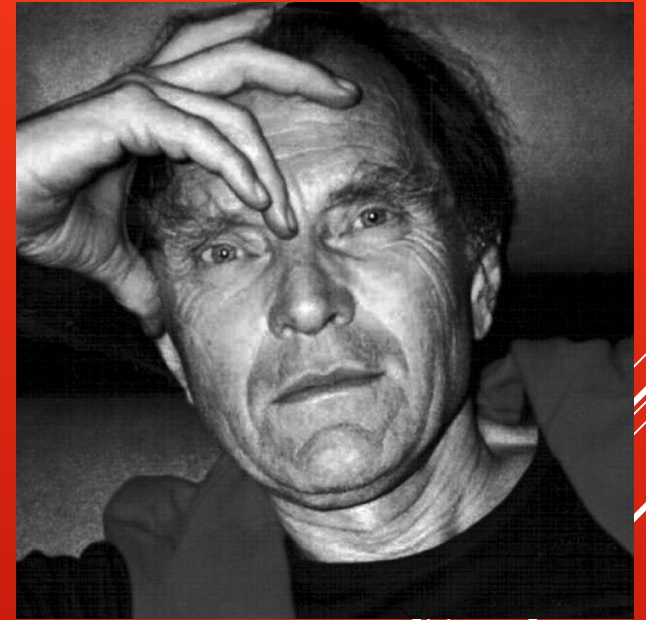

Imre Lakatos 1922- 1974

Reform can be radical, going to the roots, or it can be superficial, trying to patch up symptoms without touching the causes (Fromm)

PAUL FEUERABEND – ANYTHING GOES

- Ny kunnskap forutsetter at det stilles spørsmål ved etablert teori og etablerte metoder
- Kravet om konsistens mellom hypoteser og etablert teori forhindrer ny kunnskap
- Vitenskapelige fremskritt forutsetter at forskerne bryter etablerte regler for forskning
- Vitenskapelig pluralisme
- Kunnskap i dag kan bli morgendagens myter og dagens utopier kan bli morgendagens sannheter

Paul Feuerabend (1924-1994)

The consistency condition - the condition that demands that new hypothesis are consistent with accepted theories – merely serves to keep the older theories in place (Feuerabend 1975)

UTOPIFORSKNING

Energifelt

Ideologi

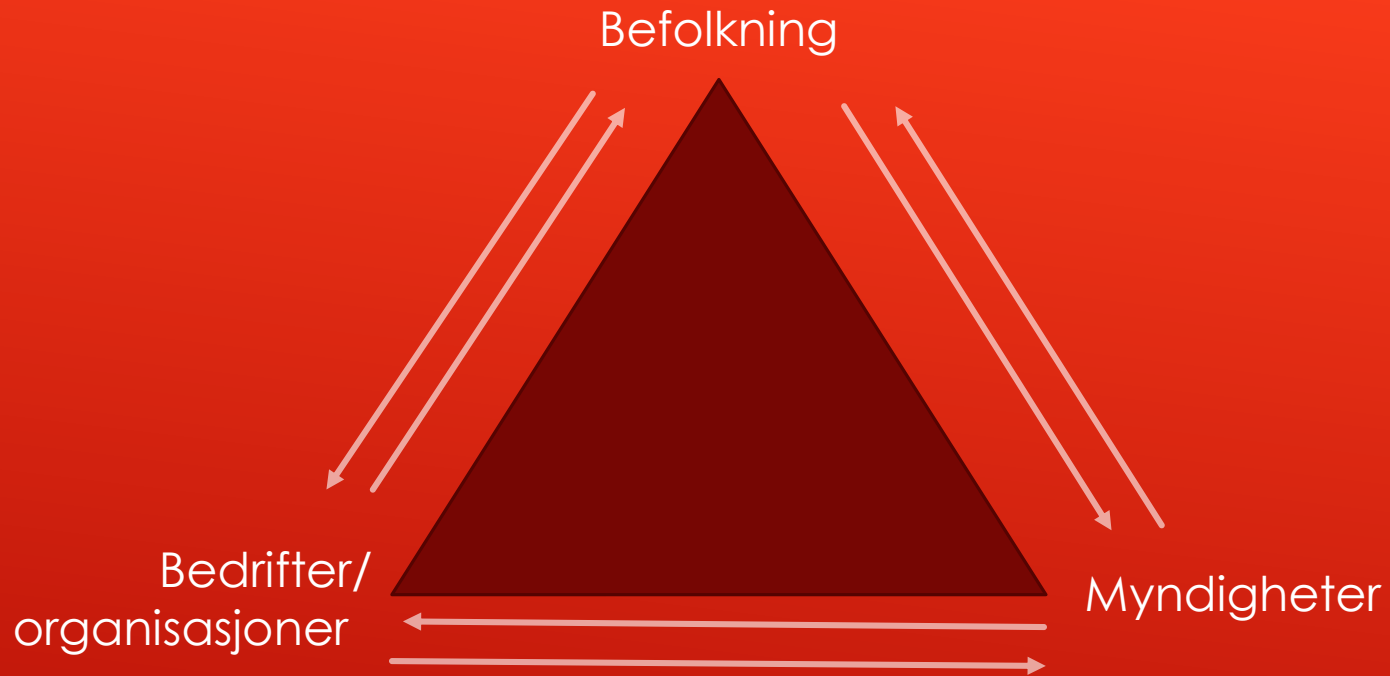

Utopi

Det som er
Aktualitet

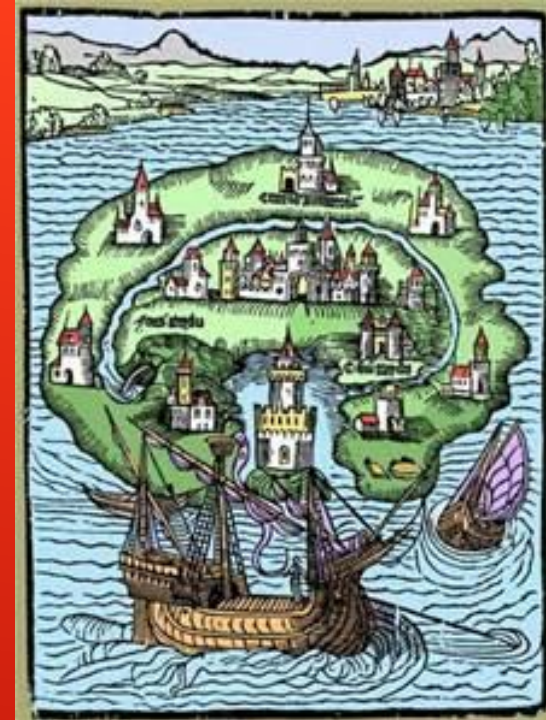
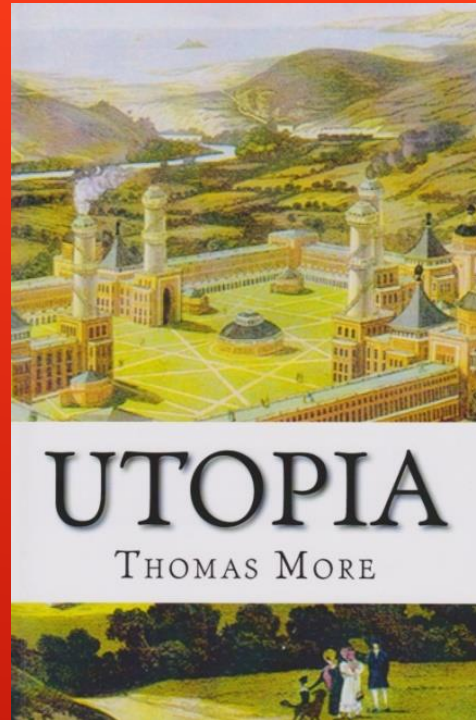
Det som kan bli
Potensialitet

Vi må bygge båten mens den er i fart – Vi trenger en gradvis endring (Dammann 1972)

ENGASJERE OG INSPIRERE –
Til deltakelse i kreative prosesser

THOMAS MORE PUBLISERTE I 1516 DEN FØRSTE UTOPI.
HAN FORESTILTE SEG ET SELVORGANISERENDE, KONMPLEKST SAMFUNN
PREGET AV EN STERK FELLES KULTUR

LIVET I UTOPIA

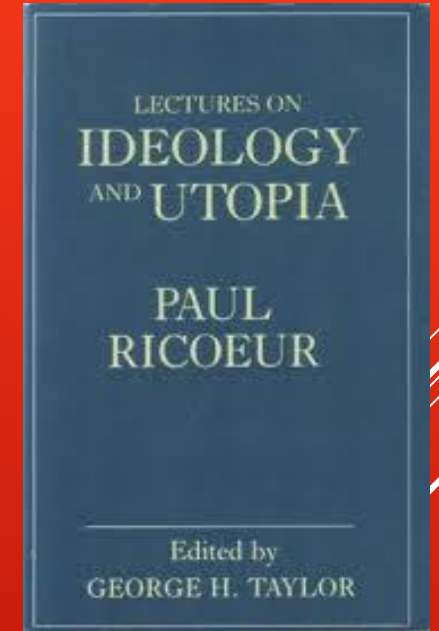
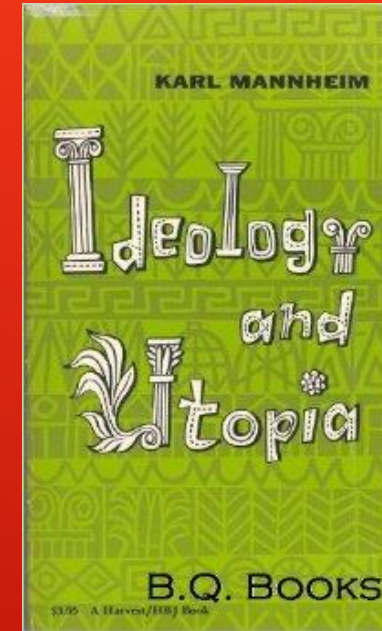
- Lokal produksjon av mat, vin, urter og blomster
- 6 timer arbeidsdag
- Mer tid til individuell og kulturell utvikling
- Fysiske rom for samtale og sosiale aktiviteter
- Mange religioner bør være representert i hver by
- "Virtue is living in accordance with nature"
- "Always fruit after meat"

IDEOLOGI

Betrakte nutiden innenfra:

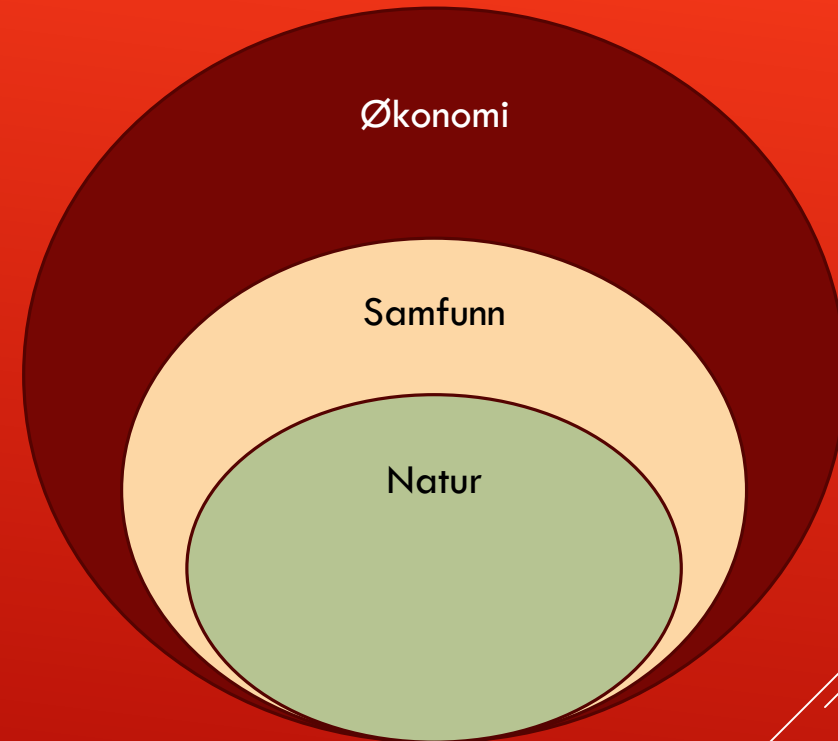
- Ideologier er her – beskriver det som er
- Viktig for å skape identitet – individuelt og kollektivt
- Ideologier er forankret i dominerende samfunnsgrupper
- Aksepterte felles normer og verdier
- Legitimerer autoriteter

Without utopia ideology becomes static, without ideology utopia becomes a mirage (Ricoeur)

KJENNETEGN VED ETABLERT IDEOLOGI (hard core)

- Vekst (kvantitativ)
- (Atomistisk) konkurranse
- Economic man
- Top-down (eks. enhetsledelse)
- Økonomisk internalisering

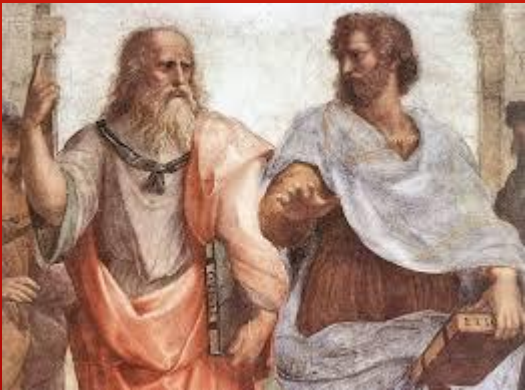
We have reached a point in our evolution as human beings, in which we know very much, but understand very little (Max-Neef 2010)

HVA ER DET GODE LIV?

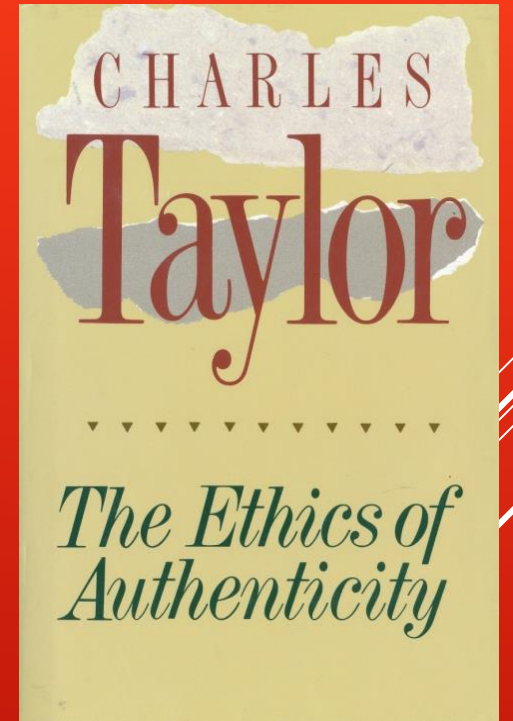
Antroposentrisk

- Et behagelig liv - med størst mulig nytte overskudd (hedonisme – utilitarisme)
- Et godt liv – mulighet til å utnytte mest mulig av sitt potensial (selv-realisering)
- Et meningsfullt liv – bidra til å virkeliggjøre verdier utenfor seg selv (det utvidede selvet)

UTVIKLINGSTREKK

- Individualisme → Egoisme (meningstap og normoppløsning)
- Egenverdi → Instrumentelle verdier (effektivisering og rasjonalisering)
- Økonomisme → Alle verdier regnes om i penger

(1991)

We do not choose our problems, we do not choose our products; we are pushed, we are forced by the system (Fromm)

UTOPI

Betrakte nutiden utenfra:

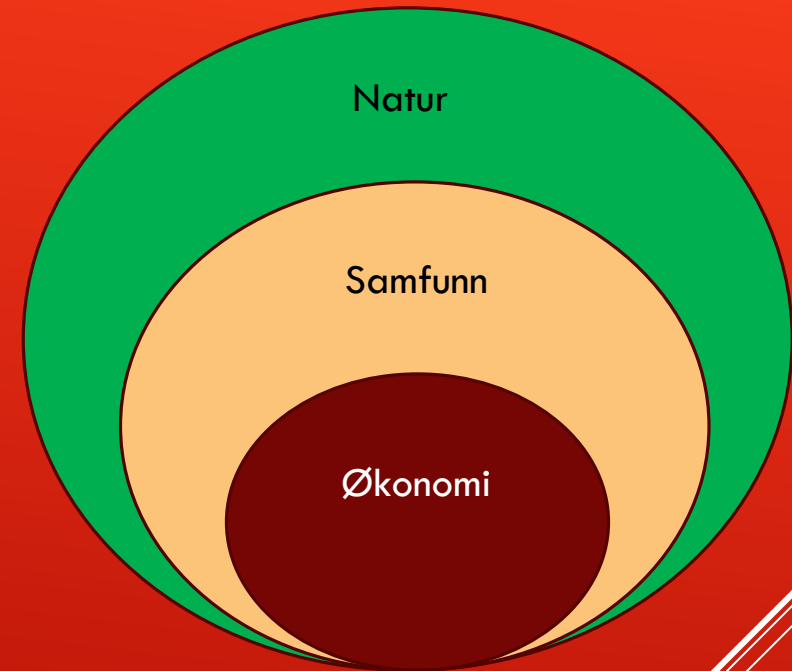
- Utopier er et annet sted - er rettet mot fremtiden
- Utopiene skal ikke realiseres, vi kan bare nærme oss dem, arbeide i den retning
- Utopiene bidrar til forandring, samfunnet er uferdig, dynamisk, det er alltid underveis
- Utopiene utfordrer autoriteter

A society without utopia would be dead, because it would no longer have any project, any prospective goals (Ricoeur)

KJENNETEGN VED ORGANISK UTOPI

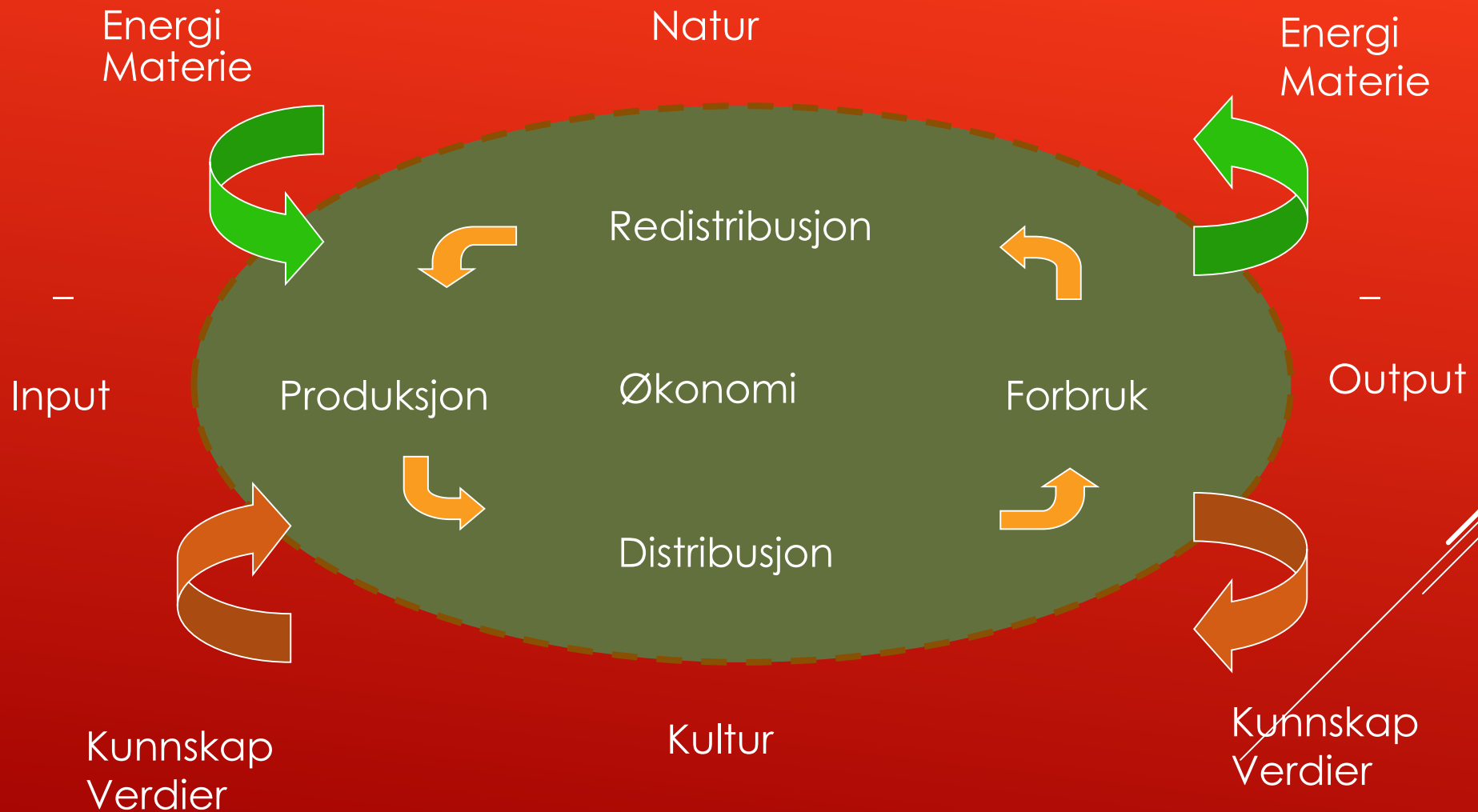
- Utvikling (kvalitativ)
- Samarbeidende nettverk
- The ecological man
- Bottom-up
- Sirkulære verdikjeder (kretsløp)
- Økologisk internalisering

Utopia is not about the impossible, what is really impossible is to carry on as we are (Levitas 2013)

KRETSLØPSØKONOMI

HVILKE KRITERIER BØR VURDERES?

Ideologi

Utopi

Økonomisk vekst

Utvikling av livskvalitet

Atomistisk konkurranse

Samarbeidende nettverk

Lineære verdikjeder

Kretsløpsløsninger

Top-down

Bottom-up

Fremmedgjøring

Frihet

Fri handling

Fri vilje

Like muligheter

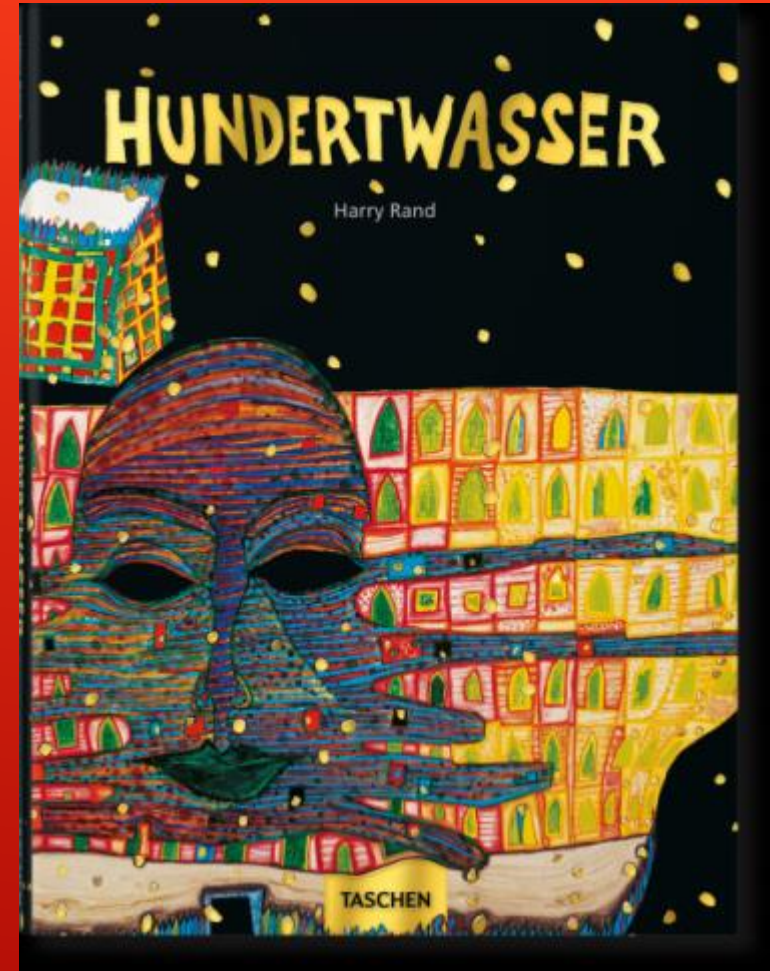
Rettferdighet

FREMTIDSBILDER AV LIVSKVALITETSSAMFUNNET

- ▶ Materielt forbruk er minimert, maksimering av livskvalitet;
"To be - rather than to have"
- ▶ Organisering som fremmer samarbeid for det felles beste;
"Self organized locally based, dynamic networks"
- ▶ Matvaresystem som ivaretar hensynet til jord, planter, dyr og mennesker;
"Local food for local markets"
- ▶ Desentraliserte kretsløpsløsninger for alle materialer;
"Reduce, reuse, repair, recycle"
- ▶ Småskala teknologi;
"Technology should be in the service of people – not people in the service of technology"
- ▶ Lokalsamfunn preget av mangfold;
"Cultural diversity and biodiversity ensures resilience"

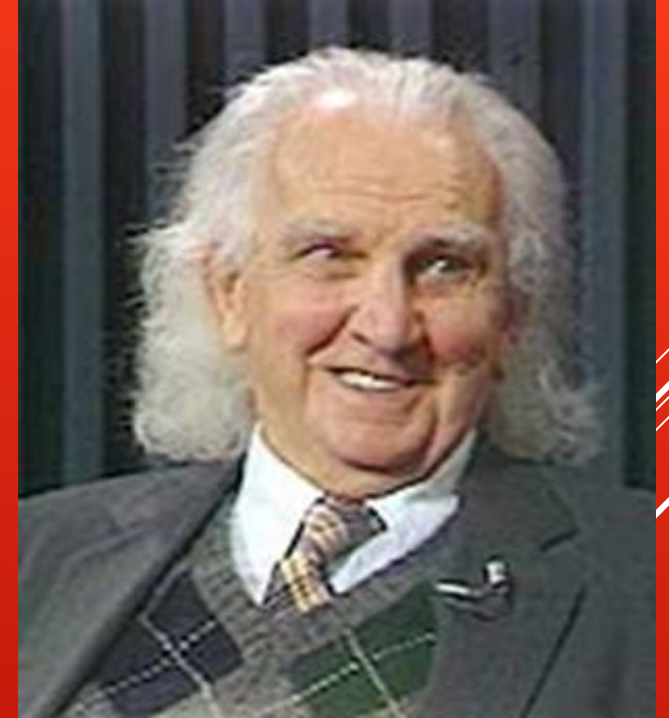
- Individualitet
- Bekledning
- Boliger
- Samfunn
- Naturen

DE FEM HUDLAG

VIL VI LYKKES?

- I stedet for å spørre *hvordan fremtiden vil bli*
- Er spørsmålet hvordan vi *vil fremtiden skal bli*

Tilpasning til den sannsynlige eller til den ønskede utviklingen (Freire)

The background features a gradient from light green at the top to dark blue at the bottom. It is overlaid with several semi-transparent circular elements: a large scale on the left with numerical markings from 140 to 260, and several smaller circles with arrows indicating clockwise or counter-clockwise rotation. The text is centered in the middle of the image.

DIALOG SOM SKAPENDE AKTIVITET

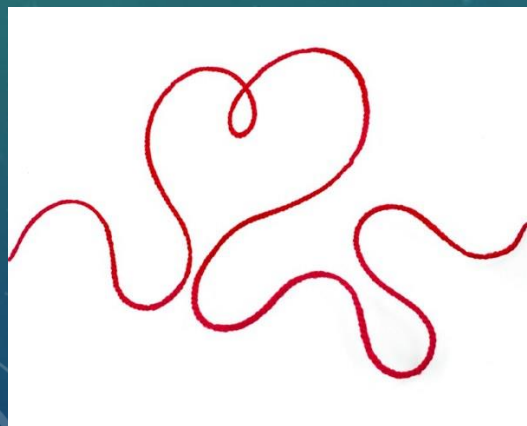
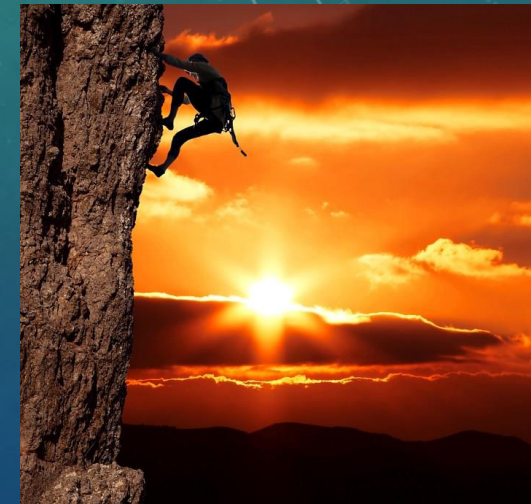
BÆREKRAFT HANDLER OM Å SKAPE DET GODE LIV I DET
GODE SAMFUNN

HVORFOR DIALOG?

- Dialogmøter bidrar i utvikling av bærekraftige samfunn forankret i nettverk
- Innbyggere, næringsliv, kultur, undervisning (barnehager, skoler og universiteter), organisasjoner og kommune samarbeider om helhetlige og dynamiske løsninger
- Dialogbaserte praksiser hvor mennesker som representerer mangfoldet i befolkningen i regionen møtes for å utveksle ideer og praktiske erfaringer
- Både et middel og et mål i seg selv
  - middel fordi det er en arena for utvikling av en blomstrende livsstil
  - mål fordi dialog bidrar til å skape og forsterke relasjoner som er viktig for å utvikle livskraftige og bærekraftige samfunn

VIRKELIGHET, KUNNSKAP OG MENINGEN MED LIVET

DIALOG I ET LANDSKAP AV FORTELLINGER

- Våre liv som levende fortellinger (narrativer)
- Vi skaper mening gjennom å (re-)konstruere fortellinger
  - Nye relasjoner, nye sammenhenger, nye perspektiv
- En mosaikk av personlige fortellinger og fortellinger gjennom kulturen
  - En vev av felles mening

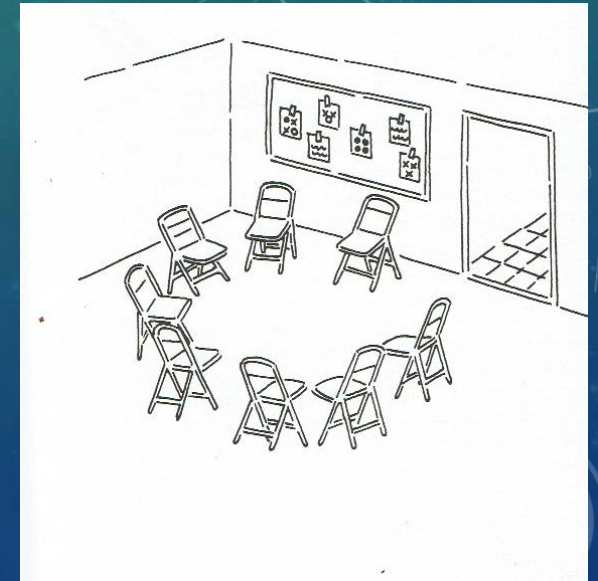
Inspiring, recognizing, supporting
and developing professional dialogue worldwide

DIALOG OG REFLEKSJON OVER ERFARINGER

- Det er av stor betydning at folk kollektivt og individuelt har reell innflytelse på beslutninger som påvirker deres liv
- Dialogen er med andre ord en viktig bestanddel i demokratiet
- Hvordan vi forstår verden vi lever i har direkte innflytelse på våre handlinger
- Å reflektere over levde erfaringer gir mening i dialogprosesser og i kritisk refleksjon
- Ved å praktisere reflekterende tenkning blir vi oppmerksomme, individuelt og kollektivt, over kompleksiteten som preger vårt menneskelige samfunn

OPEN SPACE

- Metoden ble utviklet av Harrison Owen på slutten av 1900-tallet
- Det må foreligge en virkelig situasjon
- Problemstillingen må være kompleks
- Det må være ulike syn på saken
- Stort engasjement (og kanskje konflikt) og ansvar

PROSESSEN I EN OPEN SPACE DIALOG:

Prosess:

- Alle får i oppgave å lage et spørsmål som de ønsker å belyse
- En etter en gå frem i sirkelen forteller gruppen om spørsmålet, skriver spørsmålet og navnet sitt på et ark som blir hengt opp på veggen
- Markedsplassen åpnes og alle kan velge å delta i dialogen om det spørsmålet de selv ønsker
- Hvis noen spørsmål er veldig like kan de slås sammen
- Dersom det er veldig mange under ett spørsmål kan gruppen deles i to

TEMA FOR OPEN SPACE DIALOGEN

- Korleis skape engasjement for å utvikle livskvaliteten i samfunnet
  - samspel mellom bærekraftig miljø, levande kultur og livskraftig økonomi